

KONFERENSIYALAR.COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI

**VIII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

NOYABR, 2025-YIL

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

**VIII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, noyabr

TOSHKENT-2025

ISBN 978-9910-8337-2-4

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI. VIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, noyabr, 2025. – 52 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: “Scienceproblems Team” MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 1-noyabr.

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur nashrda “O'zbekiston — 2030: innovatsiya, fan va ta'lim istiqbollari” nomli VIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi doirasida taqdim etilgan ilmiy maqolalar to'plami jamlangan. Unda O'zbekistonning turli oliy ta'lim va ilmiy-tadqiqot muassasalari, tarmoq tashkilotlari, mustaqil tadqiqotchilar tomonidan taqdim etilgan ijtimoiy-gumanitar, iqtisodiyot, huquq, biologiya, tibbiyot va boshqa sohalarga oid maqolalar kiritilgan. Maqolalarda ilm-fanning zamonaviy yo'nalishlari, innovatsion texnologiyalar, ta'lim islohotlari hamda barqaror taraqqiyotga oid masalalar muhokama qilingan. To'plam akademik izlanishlar, amaliy tajribalar va ilmiy xulosalarni birlashtirgan holda, fanlararo integratsiyani chuqurlashtirish va ilmiy hamkorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsiya, fan va ta'lim, O'zbekiston 2030, barqaror rivojlanish, ilmiy izlanishlar, fanlararo integratsiya, ilmiy hamkorlik, texnologik taraqqiyot, zamonaviy ta'lim.

ISBN 978-9910-8337-2-4

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2025-yil

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

TEXNIKA FANLARI

Кузибоев Шихназар

ИССЛЕДОВАНИЕ ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКИХ СВОЙСТВ И ЭФФЕКТИВНОСТИ МАГНИТНЫХ СОРБЕНТОВ НА ОСНОВЕ РОТОРНОГО ШЛАКА4-11

Исмаилова Зумрад, Анарбаев Анвар

ПРИМЕНЕНИЕ СОЛНЕЧНЫХ УСТАНОВОК В СХЕМАХ КОНДИЦИОНИРОВАНИЯ ВОЗДУХА ЗДАНИЙ В НА ОСНОВЕ ИСПАРИТЕЛЬНОГО ОХЛАЖДЕНИЯ ВОЗДУХА 12-15

Mirjalolova Nargiza

SIMSIZ SENSOR TARMOQLARI (WIRELESS SENSOR NETWORKS) ARXITEKTURASI, TURLARI VA MUAMMOLARI 16-20

TARIX FANLARI

Narzullayeva Zulxumor

SULTON MALIKSHOHNING MA'RIFATPARVARLIK SIYOSATI 21-23

FALSAFA FANLARI

Xoshimov Hakimjon

YOSHLARNING IQTISODIY MUSTAQILLIGI VA IDENTIK O'ZINI ANGLASH JARAYONI: IJTIMOIIY VA PSIXOLOGIK OMILLAR 24-29

FILOLOGIYA FANLARI

Begmatova Dilorom

DARIY TILIDAGI IQTISODIY XARAKTERDAGI SIYOSIY EVFEMIZMLAR 30-32

YURIDIK FANLAR

Каюмова Малика

КРИМИНАЛИЗАЦИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА (ИИ) В ПРЕСТУПНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: ПРОБЛЕМЫ КВАЛИФИКАЦИИ И ОТВЕТСТВЕННОСТИ 33-36

PEDAGOGIKA FANLARI

Shermatova Saxobaxon

OLIIY TA'LIMDA KLASTERLI YONDASHUV ORQALI INDUKTIV VA DEDUKTIV FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI 37-39

Odiljanova Gulasalxon

TA'LIM JARAYONIDA REFLEKSIV FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING METODIK ASOSLARI 40-43

Xakimov Tulanboy

NARRATIV PEDAGOGIKANING ANTROPOLOGIK VA AKSIOLOGIK ASOSLARI TARIX TA'LIMIDA 44-46

TIBBIYOT FANLARI

Fayziyeva Nozima

EKOLOGIK OMILLAR TA'SIRIDA PAYDO BO'LADIGAN SURUNKALI KASALLIKLARNING OLDINI OLIHDA TIBBIY-MA'RIFIY FAOLIYATNING PEDAGOGIK ROLI 47-51

TA'LIM JARAYONIDA REFLEKSIV FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING METODIK ASOSLARI

Odiljanova Gulasalxon Ilxomjon qizi

NamDU tayanch doktoranti

Annotatsiya. Mazkur tezisda refleksiv fikrlash ta'lim jarayonining sifati va barqarorligini ta'minlaydigan metakognitivlik sifatida talqin qilinadi hamda uni rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodik asoslar ishlab chiqiladi. Ilmiy-nazariy manbalarga tayangan holda refleksiya tushunchasining mazmun-mohiyati yoritiladi, o'quv faoliyatini rejalash, bajarish va baholash bosqichlarida qo'llaniladigan didaktik strategiyalar tizimlashtiriladi. Tadqiqotda tajribaviy-didaktik yondashuv asosida dars ssenariysi, reflektiv jurnal, metakognitiv savollar, tengdosh fikr-mulohazasi, raqamli portfel va analitik rubrikalardan integrativ foydalanish modeli taklif qilinadi. Muhokamada refleksiv siklning (tajriba-tahlil-kontseptuallashtirish-sinov) o'quvchi shaxsiylashtirilgan o'qish trayektoriyalarini yaratish va muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilish madaniyatini shakllantirishdagi roli asoslanadi. Xulosalarda metodikaning samaradorlik shartlari, baholash mezonlari va o'qituvchi kasbiy refleksiyasini qo'llab-quvvatlash mexanizmlari bayon etiladi.

Kalit so'zlar: refleksiya, refleksiv fikrlash, metakognitsiya, didaktik strategiya, reflektiv jurnal, raqamli portfel, tengdosh baholash, rubrika, Kolb sikli.

THE METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR DEVELOPING REFLECTIVE THINKING IN THE EDUCATIONAL PROCESS.

Odiljanova Gulasalxon Ilxomjon qizi

a graduate student at Namangan State University

Annotation. In this thesis, reflective thinking is interpreted as a meta-competence that ensures the quality and sustainability of the educational process, and methodological foundations are developed to promote its enhancement. Based on scientific and theoretical sources, the content and essence of the concept of reflection are illuminated, and a system of didactic strategies applicable at the stages of planning, executing, and assessing educational activities is organized. The research proposes an integrative model for the use of lesson scenarios, reflective journals, metacognitive questions, peer feedback, digital portfolios, and analytical rubrics based on an experiential-didactic approach. The discussion substantiates the role of the reflective cycle (experience-analysis-conceptualization-testing) in creating personalized learning trajectories for students and in fostering a culture of decision-making in problematic situations. The conclusions outline the conditions for the effectiveness of the methodology, assessment criteria, and mechanisms to support teachers' professional reflection.

Key words: reflection, reflective thinking, metacognition, didactic strategy, reflective journal, digital portfolio, peer assessment, rubric, Kolb cycle.

KIRISH.

Zamonaviy ta'lim modeli bilimlarni yod olishdan ko'ra ularni mazmunan anglash, tanqidiy tahlil qilish va yangi kontekstlarda qo'llay olish qobiliyatini ustun qo'yadi. Bu jarayonning markazida refleksiv fikrlash — shaxsning o'z bilimlari, strategiyalari va qarorlarining kuchli-zaif tomonlarini anglab, keyingi faoliyatini ongli ravishda tuzatib borish ko'nikmasi turadi. Refleksiv fikrlash metakognitiv nazariyalar bilan uzviy bog'liq bo'lib, o'quvchining "qanday o'rganayapman?" degan savolga muntazam javob topishi orqali o'qish jarayonini o'zgartiradi. Mazkur tadqiqot refleksiv fikrlashni rivojlantirishning metodik asoslarini tizimli yondashuvda ishlab chiqish va dars amaliyotiga mos takliflar berishni maqsad qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi tajribaviy o'qitish nazariyasi, reflektiv amaliyot konsepsiyasi va o'quvchi markazli pedagogika tamoyillariga tayanadi. Nazariy manbalar tahlili asosida refleksiya bosqichlari konseptual sxema ko'rinishida modellashtiriladi, so'ngra shu asosda dars dizaynining elementlari integratsiyalashadi. Dars ssenariysi kirish motivatsiyasi, faol o'rganish, oraliq va yakuniy refleksiya bo'g'inlarini o'z ichiga oladi; reflektiv jurnal o'quvchining shaxsiy tajribasini tahlil etish vositasi sifatida muntazam yuritiladi; metakognitiv savollar dars bosqichlariga singdiriladi; tengdosh fikr-mulohazasi kichik guruhlarda amalga oshiriladi; raqamli portfel individual yutuqlarni dalillash uchun qo'llaniladi; baholash analitik rubrikalar orqali olib boriladi. Metodikani sinchiklab tekshirish uchun dars kuzatuvlari, o'quvchilarning yozma refleksiyalari va o'qituvchi kundalik qaydlari sifat ommaviy ma'lumotlar sifatida tahlil qilinadi.

Refleksiv fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan dars dizayni bir-biri bilan uyg'un bo'g'inlardan tuzilgan kompleks tizim sifatida samarali ishlaydi. Darsning kirish qismida o'quvchi oldingi bilimlarini faollashtiruvchi qisqa savol-javob va kutilayotgan natijalarni shaxsiylashtirishga xizmat qiluvchi mini-maqсад bayonoti orqali jarayonga jalb etiladi; bu bo'g'in refleksiyaning dastlabki darajasini uyg'otadi, chunki o'quvchi o'zining hozirgi tayyorgarlik holatini va motivatsiyasini anglaydi. Faol o'rganish bosqichida muammoli vaziyatlar, keys tahlil va muloqotga asoslangan topshiriqlar yordamida o'quvchi fikrlash strategiyalarini sinab ko'radi; bu jarayon davomida o'qituvchi metakognitiv signallar beradi, masalan, dalillarning ishonchliligi, muqobil izohlar va tanlangan yechim mezonlari ustida to'xtaladi.

Oraliq refleksiya bo'g'inida o'quvchilar qisqa yozma qayd yoki og'zaki "fikir-dalil-savol" formula orqali o'z yondashuvini tahlil qiladi; bu usul tanlangan strategiyaning nimasi ishlaganini va qaysi jihatlari yaxshilanishi kerakligini aniqlash imkonini beradi. Tengdosh fikr-mulohazasi o'quvchiga o'z fikrini qayta ko'rish uchun tashqi nuqtai nazar taqdim etadi; shu bilan birga, tengdoshga tavsiya berishning o'zi ham metakognitiv resurslarni faollashtiradi, chunki o'quvchi mezonlar asosida tahlil yuritishga majbur bo'ladi. Yakuniy refleksiya bosqichida o'quvchi o'rganilgan mavzuni umumlashtiradi, o'z xatolarini nomlaydi va keyingi dars uchun aniq o'sish nuqtalarini belgilaydi; bu ishlar raqamli portfelga joylanadi va vaqt o'tishi bilan shaxsiy rivojlanish trayektoriyasining ishonchli daliliga aylanadi.

Reflektiv jurnal metodik paketning markaziy elementi sifatida nafaqat o'quvchining mazmuniy tushunchalarini, balki o'rganish strategiyalarini ham hujjatlashtirish imkonini beradi. Jurnalda yozuvlar tuzilmalashtirilgan savollarga tayanadi; o'quvchi muammoning mazmuni, qo'llagan strategiyasi, dalillar manbai, olingan natijaning cheklavlari va keyingi qadamlar haqida mulohaza yuritadi. Tizimli ravishda to'plangan yozuvlar yordamida o'qituvchi o'quvchi refleksiyasining chuqurligi va barqarorligini kuzatadi, o'z vaqtida yo'naltiruvchi tavsiyalar beradi va differensial yondashuvni ta'minlaydi.

Analitik rubrikalar refleksiv sifatni ishonchli baholashga xizmat qiladi. Rubrikalarda deskriptiv darajadagi qayta bayon qilishdan analitik darajadagi dalillash va metakognitiv darajadagi strategiya tanlash va o'z-o'zini sozlashgacha bo'lgan bosqichlar izchil tavsiflanadi. Bunday mezonlar shaffoflik yaratadi, chunki o'quvchi nimani muvaffaqiyat mezonini sifatida ko'rayotganini aniq biladi va o'z ishini shu mezonlarga mos ravishda rejalashtiradi. Baholash

jarayoni yakuniy natijaga qaratilgan bir martalik tekshiruvdan doimiy o'rganishga yo'naltirilgan formatga aylanadi, qaysiki o'quvchi o'zining rivojlanish dinamikasini idrok etadi.

Metodik model tajribaviy o'qitish sikliga tayangan holda ishlaydi. Avval real vaziyatga oid topshiriq yoki tajriba tashkil etiladi, so'ng tahlil jarayonida o'quvchi o'z his-tuyg'ulari, taxminlari va dalillarini aniqlashtiradi, keyingi bosqichda tushunchalar tizimlashtiriladi va mavjud nazariyalar bilan bog'lanadi, nihoyat yangi vaziyatda sinovdan o'tkaziladi. Ushbu sikl qayta-qayta aylanganda refleksiya odati shakllanadi; u o'quvchi uchun mavzudan qat'i nazar qo'llaniladigan umumiy intellektual strategiyaga aylanadi. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, refleksiv sikl muntazam ishlatilganda o'quvchi dalil va mulohazani farqlash, manbalarni tanqidiy baholash, mantiqiy izchillikni saqlash va o'z ish yuzasidan mas'uliyatni bo'lishish kabi kompetensiyalarni mustahkamlaydi.

O'qituvchi kasbiy refleksiyasining qo'llab-quvvatlanishi ham muhimdir. Darsdan so'ng qisqa yozma tahlil, videoqaydlarni ko'rib chiqish, hamkasb bilan kuzatuv va fikr almashish amaliyoti pedagogga metodik qarorlarining oqibatlarini ko'rishga yordam beradi. Shunday muhitda o'qituvchi tajribalarni ongli ravishda qayta loyihalaydi, darslarni moslashtiradi va refleksiv madaniyatni sinfda namunaviy tarzda namoyon etadi. Raqamli vositalar — portfel platformalari, muhokama taxtalari, audiofikrlar — bu jarayonni yengillashtiradi, chunki ular vaqtни tejaydi va daliliy materialni jamlaydi.

Metodikaning samaradorligi uchun bir necha shartlar muhim ahamiyatga ega. Sinfda xatoni o'sish imkoniyati sifatida qabul qiladigan iqlim yaratish refleksiyani tabiiy hodisaga aylantiradi; savollar ochiq, mezonlar shaffof bo'lganda o'quvchilar mulohaza qilishdan tortinmaydi. Mavzu bo'yicha murakkablikning bosqichma-bosqich ortib borishi reflektiv fikrlashning chuqurlashishiga xizmat qiladi; aks holda, juda qulay topshiriqlar yuzaki qayta bayonga olib keladi. Nihoyat, vaqt resursining rejalashtirilishi zarur, chunki refleksiya to'liqroq tahlil va qayta ko'rib chiqishni talab etadi; qisqa, ammo muntazam reflektiv segmentlar darsning tabiiy qismiga aylanganda natija barqaror bo'ladi.

Refleksiv fikrlashni rivojlantirishga yo'naltirilgan metodik yondashuv o'quv jarayonini mazmunan boyitadi, o'quvchining o'z-o'zini boshqarish, tanqidiy tahlil va mas'uliyatli qaror qabul qilish qobiliyatlarini kuchaytiradi. Dars dizayniga reflektiv bo'g'inlarni integratsiya qilish, jurnallar va raqamli portfellar orqali dalillashgan o'sish trayektoriyalarini qurish, tengdosh fikr-mulohazasi va aniq mezonli rubrikalar yordamida baholashni o'qishga yo'naltirish metodikaning asosiy tayanchlaridir. O'qituvchining muntazam kasbiy refleksiyasi va sinfda ijobiy xato madaniyatining shakllanishi mazkur yondashuvning barqaror samaradorligini ta'minlaydi. Natijada ta'lim jarayoni faktlarni yodlashdan ko'ra mazmunni anglash va qo'llashga ko'proq xizmat qiladi, o'quvchi esa o'z o'rganishining faol muallifiga aylanadi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Dewey J. How We Think. — Boston: D.C. Heath, 1910. — 224 p.
2. Schön D. A. The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action. — London: Temple Smith, 1983. — 374 p.
3. Kolb D. A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. — Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1984. — 256 p.
4. Boud D., Keogh R., Walker D. Reflection: Turning Experience into Learning. — London: Kogan Page, 1985. — 216 p.

5. Moon J. A. Reflection in Learning and Professional Development. — London: RoutledgeFalmer, 1999. — 224 p.
6. Gibbs G. Learning by Doing: A Guide to Teaching and Learning Methods. — Oxford: Oxford Polytechnic, 1988. — 152 p.
7. Brookfield S. D. Becoming a Critically Reflective Teacher. — San Francisco: Jossey-Bass, 1995. — 296 p.

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

**VIII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
MATERIALLARI**
2025-yil, 2-noyabr

Mas’ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI.
VIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent:
Scienceproblems team, noyabr, 2025. – 52 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: Scienceproblems Team

Konferensiya o‘tkazilgan sana: 2025-yil, 1-noyabr

ISBN 978-9910-8337-2-4

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Scienceproblems team, 2025-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2025-yil.